

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2836

av Tomas Tobé m.fl. (M, FP, C, KD)

Mer kunskap i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en tioårig grundskola samt att regeringen ska återkomma med förslag på åtgärder senast augusti 2015.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förlänga skolplikten med ett år för elever i nuvarande årskurs nio som inte når gymnasiebehörighet samt att regeringen ska återkomma med förslag på åtgärder senast augusti 2015.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa betyg från årskurs 4 samt att regeringen ska återkomma med förslag på åtgärder senast augusti 2015.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slå fast ett nytt kunskapsmål i att läsa och förstå enklare texter och införa ett obligatoriskt bedömningsstöd i att läsa, skriva och räkna redan under det första skolåret.

Motivering

En skola som rustar barn och unga med kunskaper ger alla barn möjlighet till en bra start i livet. Skolan ska se varje elev och tidigt upptäcka den som behöver mer stöd. För att skapa likvärdiga livschanser är det viktigt med en skola som ger barn och unga kunskap och verktyg för livet. Att alla ges tillgång till utbildning av hög kvalitet är

dessutom avgörande för jobben och Sveriges konkurrenskraft. Investeringar i kunskap rustar oss för framtiden.

Tioårig grundskola med skolstart vid sex års ålder

Alliansen vill att skolstarten ska ske vid sex års ålder, i stället för som i dag vid sju års ålder. Därmed förlängs skolplikten till tio år, och förskoleklassen blir den första av tio årskurser i grundskolan. Genom att tydliggöra förskoleklassens syfte och införa ett extra skolår ges fler elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

En betydande majoritet av alla svenska barn går i förskoleklass. Men det finns stora skillnader i hur förskoleklassen bedrivs runt om i landet. Förskoleklassen varierar mellan att vara mer av traditionell förskola till att vara fullt integrerad i grundskolan.

Med allmän skolstart vid sex års ålder tydliggörs utbildningsperspektivet, samtidigt som lärandet sker med en pedagogik som är anpassad till elevernas ålder.

De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar, men det nya lågstadiet blir fyraårigt.

Den nya lärarutbildningen, den nya läroplanen med kunskapskrav och de nationella proven är redan anpassad till en sådan stadiindelning.

I ett internationellt perspektiv sker den obligatoriska skolstarten i Sverige sent. I majoriteten av de europeiska länderna är skolan tioårig och barnen börjar skolan vid sex års ålder.

Skolstart	Antal OECD-länder
4 år	2
5 år	6
6 år	24
7 år	2 (bl.a. Sverige)

Källa: OECD, Education at a Glance (2013).

Rätt till särskilt stöd och tidiga insatser

De allmänna målen i läroplanen för grundskolan (Lgr 11) gäller även för förskoleklassen, men kursplanerna för de olika ämnena i grundskolan, med bl.a. centralt innehåll och kunskapskrav, gäller inte för förskoleklassen. När ämnen nu införs i förskoleklassen betyder det också att eleven ska ha rätt till särskilt stöd för att nå

kunskapskraven i t.ex. svenska och matematik. Genom ökad tid i skolan och tidiga insatser för de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven kan fler elever nå målen.

Grundskoleutredningen har tillsatts

Alliansregeringen tillsatte en särskild utredning, Grundskoleutredningen, som ska föreslå hur en tioårig grundskola lämpligast kan införas.

Utredningen ska bl.a. föreslå vilka behörighetskrav som ska gälla för att undervisa i den nya årskurs 1. Utredningen ska också överväga behoven av övergångsregler och fortbildningsinsatser för de som i dag arbetar i F–3. I dag arbetar ofta både förskollärare och lärare i förskoleklassen, men andelen av respektive kategori varierar.

Tidplan och kostnad

Utredningen ska vara klar sommaren 2015 och i uppdraget ingår att föreslå en tidplan för genomförandet. Eftersom tioårig grundskola och skolstart vid sex års ålder innebär stora förändringar för skolan och för barnen är det viktigt att det finns gott om tid för genomförandet.

Förlängd skolplikt för den som saknar behörighet till gymnasieskolan

För att bli behörig att börja på nationellt ett yrkesprogram i gymnasieskolan krävs i dag minst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, matematik, engelska samt ytterligare minst fem ämnen. Andelen elever som inte når detta efter årskurs 9 är i dag cirka 12 procent.

Dessa elever, som inte är behöriga till gymnasieskolan, kan behöva mer tid för att nå de av grundskolans kunskapskrav som krävs för behörighet. Alliansen vill införa en förlängd skolplikt med upp till ett år för dessa elever, dvs. upp till elva års skolplikt när tioårig grundskola har införts.

Skolplikten upphör i dag vid utgången av vårterminen det nionde året.

Grundskoleutredningen som Alliansen tillsatte ska utreda hur förlängd skolplikt ska utformas och införas, men det ska vara upp till huvudmannen att bestämma om eleven ska gå kvar på grundskolan eller fortsätta på något av gymnasieskolans introduktionsprogram.

Anledningen till att det över huvud taget finns en skolplikt är att det finns kunskaper, förmågor och värden som alla elever, oavsett bakgrund, bör få möjlighet att inhämta och

utveckla. Att då bestämma skolplikten enbart utifrån antalet år, inte utifrån om målen för utbildningen har uppnåtts, är ett alltför fyrkantigt sätt att se på människor.

Därför finns det redan undantag för den som har uppnått kunskapskraven tidigare än vid utgången av årskurs 9. För den eleven upphör skolplikten tidigare. För de elever som inte har uppnått kunskapskraven upphör skolplikten i dag ändå efter årskurs 9.

Betyg från årskurs 4 och ett nytt kunskapsmål samt obligatoriskt bedömningsstöd från årskurs 1

Alliansen vill införa betyg från årskurs 4. Vi menar att detta ökar måluppfyllelsen, dvs. att fler elever når kunskapsmålen, och stärker likvärdigheten i skolan. Med tidigare betyg förbättras uppföljning av elevernas kunskaper, och rätt stöd och stimulans kan sättas in tidigare. Alliansen föreslår även att ett nytt kunskapsmål slås fast i att läsa och förstå enklare texter samt att ett obligatoriskt bedömningsstöd införs i att läsa, skriva och räkna redan under det första skolåret.

Betyg har flera fördelar:

- Tidig uppföljning av elever för att snabbt kunna sätta in stöd.
- Tydlig information till elever och föräldrar om hur det går.
- Fokus på kunskapsresultat på skolan, hos skolledning och lärare.
- Lärare ges ytterligare möjligheter att svara på vad som är elevens starka respektive svaga områden – en grund för det fortsatta skolarbetet.
- Det skapar en strävan efter att nå högre betygssteg och inte bara den godkända nivån, inte minst från skolan.

Med tidigare betyg minskar den stress som elever kan uppleva på grund av brist på tydliga krav och feedback. Det gäller såväl i arbetslivet som i skolan. Med tydlig feedback kan eleverna istället veta vad de behöver fokusera på i skolarbetet.

Den nya lärarutbildningen ger kunskap i betygssättning och bedömning, även för mellanstadielärarna. Lärarna i årskurs 6 har dessutom fått fortbildning inför att de skulle börja sätta betyg och det är ofta samma lärare. Fortbildningsinsatser och stöd kommer att ges inför att betyg även ska sättas i årskurs 4 och 5.

Internationell jämförelse

Många länder i Väst Europa ger betyg redan i lågstadiet. Några exempel:

- Storbritannien och Frankrike i årskurs 1
- Belgien, Tyskland och Nederländerna senast i årskurs 3

Nytt kunskapsmål samt obligatoriskt bedömningsstöd från årskurs 1

Bedömningsstöd är en hjälp för lärarna i arbetet att bedöma eleverna, t.ex. genom att visa konkreta exempel på vad som är en godtagbar nivå av kunskaper. Det finns mycket forskning kring läs- och skrivsvårigheter, t.ex. om vad som utgör risk för sådana svårigheter, och bedömningsstödet ska baseras på forskning.

Bedömningsstöd ska stödja en effektiv, kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskaper redan från skolstart. Elever som har behov av stöd av olika slag måste snabbt identifieras för att kunna få nödvändig hjälp, alltså redan i första årskursen, för att undvika senare problem. Det gäller särskilt baskunskaperna läsa, skriva och räkna. Dessutom kan lärarna med bedömningsstödet få hjälp att identifiera elever som behöver extra stimulans inom olika områden.

Vi föreslår att det ska vara obligatoriskt eftersom alla elever, oavsett vilken klass eller skola de går i, ska ges samma rätt till tidig uppföljning.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att den elev som inte har knäckt läskoden efter första året ofta får stora problem att följa med i undervisningen och utveckla läsförståelseförmågan i kommande årskurser. I läroplanen finns det kunskapskrav för vad eleverna ska ha lärt sig i slutet av årskurs 3 i de olika ämnena, men i just läsning behövs det på grund av detta dessutom ett mål redan i årskurs 1.

Stöd i forskningen

Bland annat forskningen om läs- och skrivsvårigheter har lett fram till mycket kunskap som är relevant för skolans undervisning. Forskningssammanställningen ”Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. En forskningsöversikt på uppdrag av Skolverket” tar till exempel upp vikten av att elever redan från skolstart och under de första skolåren ges rätt typ av stöd och stimulans för att eleverna ska uppnå en god läs- och skrivförmåga och minska risken för senare problem.

Något som ger bättre resultat i skolan enligt internationella skolforskare, t.ex. John Hattie, är formativ bedömning. Det innebär bl.a. att eleverna ska ha tydliga mål att arbeta mot, att läraren följer upp för att få god kunskap om hur eleven ligger till inom olika delområden och ger eleven återkoppling om läget och hur man kan arbeta för att

komma vidare. När OECD gjorde en fördjupad analys av Sveriges resultat i PISA konstaterades också betydelsen av att bedöma elevernas prestationer.

Genomförande

Betyg i årskurs 4 ska kunna ges första gången läsåret 2016/17, dvs. i juni 2017, och det betyder att det gäller de elever som i dag går i årskurs 1. I fyran och femman ska betyg ges en gång per läsår, vid vårterminen slut. I sexan ska det även framöver ges betyg en gång per termin. Betygen för elever i årskurs 4 och 5 ska ges direkt till vårdnadshavarna istället för till eleverna. Betygssteget F, som står för underkänt, ska i mellanstadiet uttryckas som att eleven ännu inte har nått kunskapskraven. Alliansen föreslår att obligatoriskt bedömningsstöd ska användas fr.o.m. läsåret 2015/16.

Tomas Tobé (M)

Christer Nylander (FP)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)

Annika Eclund (KD)